

Irene Jæger og Berit Berg

Evaluering av kunst- og integreringsprosjektet

CROSS OVER

INNHOOLD

1.0 Bakgrunn og formål	5
1.1 Målsetting og målgruppe	5
1.2 Hvorfor Cross-Over?.....	5
1.3 Evalueringsarbeidet	5
1.4 Cross-Over som integreringsprosjekt.....	6
2.0 Cross-Over som prosjekt.....	6
2.1 Rekrutteringsprosessen	7
2.2 Steinkjer kommune.....	9
2.3 Verdal kommune.....	9
2.4 Levanger kommune.....	11
2.5 Grong kommune	12
2.6 Stjørdal kommune	13
2.8 Fem kommuner – femti ungdommer.....	16
3.0 Erfaringer og lærdommer	17
3.1 Forebygging og integrering.....	17
3.2 Forforståelsen og forventninger.....	18
3.3 Rommet som fysisk form og abstrakt idé	18
3.4 Språk som hindring – og som portåpner	19
4.0 Oppsummering og avsluttende refleksjoner	19
5.0 Summary.....	23

1.0 BAKGRUNN OG FORMÅL

Denne evalueringsrapporten omhandler kunst- og integreringsprosjektet Cross-Over og er utarbeidet på oppdrag fra Bjørg Nyjordet og Magnar Gilberg, to profesjonelle kunstnere som har stått for gjennomføringen av prosjektet. Cross-Over er et pilotprosjekt som ble initiert av de to erfarne kunstnerne, bosatt i Nord-Trøndelag. Prosjektet ble gjennomført i perioden 2012-2013. Målgruppe for prosjektet har vært ungdom med ulik etnisk bakgrunn bosatt i Nord-Trøndelag. Kunstnerne som tok initiativet til prosjektet har vært initiativtakere, igangsettere og gjennomført selve prosjektet fra start til slutt. Prosjektet er finansiert av Extrastiftelsen, med midler tildelt via Redd Barna, som også har vært viktige støttespillere i planleggingen av Cross-Over. I tillegg er det bevilget midler fra kommunene som deltok i prosjektet. Prosjektet har gjennomført seks workshops i følgende fem kommuner; Steinkjer, Stjørdal, Levanger, Grong og Namdalseid. Fokus for evalueringen har i første rekke vært på integreringsaspektet ved prosjektet. Det kunstfaglige er berørt, men har i mindre grad vært gjenstand for evaluering.

1.1 MÅLSETTING OG MÅLGRUPPE

Målsettingen for prosjektet blir beskrevet på denne måten: «Cross-Over» er eit prosjekt der vi i ei samansett gruppe av ungdommar, med ulik etnisk og kulturell bakgrunn, bruker kunst-artistisk kompetanse for å synleggjere deltakarane sine referanser og ressursar. Prosjektet skal arbeide med å bygge relasjonar på tvers av etniske og kulturelle skilje. Prosjektet inviterer difor deltakarar både frå innvandarmiljøet og frå norske ungdomsmiljø.

Sammen med de to kunstnerne skulle ungdommene planlegge å bygge møteplasser ute i sitt eget nærmiljø. Arbeidsformen i prosjektet har vært workshops på ulike offentlige steder. Integreringsaspektet har vært en sentral bærebjelke i prosjektet, og møte med offentligheten har vært et viktig virkemiddel for integrering i lokalsamfunnet. Som de selv uttrykker det:

... skal integreringa fungere og innvandarane verte ein ressurs, må også det norske samfunnet vere nysgjerrige på innvandarane og på den kunnskapen og erfaringa dei bringer med seg. Eir pluralistisk samfunn må erkjenne indre spenningar og ut fra det utvikle alternative modellar for kunnskapsutvikling og samkvem. (Sluttrapporten fra prosjektet, side 3-4)

«Cross-Over» har hatt som målsetting å være en arena for samhandling mellom ungdom med ulike etnisk og kulturell bakgrunn. Målgruppene i prosjektet har vært flere. Primærmålgruppa har vært ungdommene selv – både etnisk norske og ungdom med annen kulturell og etnisk bakgrunn. I tillegg har prosjektet ønsket å nå både publikum i bred forstand og sentrale aktører i det lokale integreringsarbeidet.

1.2 HVORFOR CROSS-OVER?

Prosjektlederne sitter med mange erfaringer, ettertanker og refleksjoner som vil være nyttige for lignende prosjekter/satsninger i framtida. Det samme gjelder ungdommene som deltok sine erfaringer, og kontaktpersonene i de ulike kommunene. Og det er disse erfaringene, og ettertankene vi baserer våre vurderinger på. Kunstnerne, som vi i denne sammenhengen velger å omtale som prosjektlederne, har mange års erfaring fra arbeid med estetiske fag sammen med barn og ungdom, gjennom den kulturelle skolesekken. Her har de sett den «kraften» som ligger i å skape noe eget, men også sammen – og ideen om Cross-Over slik det tok form, har sitt utspring fra disse erfaringene. Ideen om å jobbe frem ideene hos den enkelte ungdommen. De hadde flere ganger sett den «stille eleven», og ønsket også å bidra med et prosjekt som både får frem den enkelte sin ide, og at ungdommene må forholde seg til hverandre, uansett forskjellighet. Erfaringer med elevgrupper med ulik etnisk og kulturell bakgrunn, hadde inspirert dem til å tenke kunst som konfliktløser og kunst som kontaktskaper. De skriver selv Forskjellane kan skape spenningar som hemmar integreringa og som skapar mistru mellom ulike grupper.

1.3 EVALUERINGSARBEIDET

Evalueringsarbeidet har foregått i 2014 og har hatt en økonomisk ramme tilsvarende halvannet månedensverk. Denne evalueringen gjøres med andre ord etter at prosjektet var avsluttet og representerer derfor et tilbakeblikk på en prosess. Samtidig er det viktig å understreke at prosjektet på evalueringstidspunktet fremdeles var «levende» for mange av de som deltok. Det levde videre som minner og erfaring. For å kunne vurdere betydningen av det som har skjedd i prosjektet har det vært viktig å sette oss inn i både ideen bak prosjektet og selve gjennomføringen.

I evalueringsarbeidet er det benyttet ulike metoder. Våre viktigste kilder har vært de som har vært sentrale i gjennomføringen av prosjektet: prosjektledelse- og prosjektdeltakere. Vi har hatt tilgang på skriftlig materiale i form av prosjektbeskrivelse og- søknad, sluttrapport fra prosjektet, lognotater, dreiebok, og evalueringer av de enkelte gruppene som kunstnerne har gjort. I tillegg har vi vært i kontakt med kontaktpersoner i de kommunene som kunstprosjektet ble gjennomført i, med hovedfokus på Levanger, Stjørdal og Grong. Namdalseid har vi ikke besøkt, men hatt telefonintervju med. Et stort bildegalleri fra prosjektperioden i de ulike gruppenes ulike faser, har også bidratt til visualisering og andre inntrykk enn tale og tekst gir. Dette har vært svært nyttig for å forstå hvordan de jobbet og se eksempler på noe av det vi har hørt fortellinger om. Kombinasjonen intervjuer, dokumentgjennomgang og bilder har gjort det mulig for oss å prøve å danne oss et mest mulig helhetlig bilde som vi kan gjøre våre vurderinger og refleksjoner ut fra.

1.4 CROSS-OVER SOM INTEGRERINGSPROSJEKT

NTNU Samfunnsforskning ble bedt om en uholdt vurdering av Cross-Over i et integreringsperspektiv. Integrering, inkludering og aktiv deltakelse har lenge vært sentrale målsettinger i flyktning- og innvandringspolitikken. Cross-Over ble realisert ut fra en ide om å bruke kunst som verktøy for integrering – eller sagt på en annen måte: Integrering er målet og kunsten er middelet. Samtidig er det viktig å understreke gjensidigheten mellom mål og middel. Gjennom ulike faser av prosjektet har vi sett at både kunst og integrering kan betraktes som både mål og middel.

Integrering handler om tilpasningsprosesser som berører både minoritet og majoritet – det er en toveisprosess. Det er med andre ord ikke bare innvandrere som skal tilpasse seg, integrering forutsetter at også det norske samfunnet bidrar til å skape gode relasjoner. I dette prosjektet er kunst brukt som et virkemiddel for integrering og som en brobygger mellom minoritet og majoritet. I evalueringen har dette vært et sentralt vurderingspunkt. Sentrale spørsmål har vært:

- Hvilken betydning har «Cross-Over» hatt for ungdommene som deltok, for ungdom som gruppe og for lokalsamfunnet?
- Har prosjektet hatt noen overføringsverdi og relevans i forhold til andre områder?
- I hvilken grad har prosjektet bidratt til integrering og inkludering?

I det følgende vil vi se nærmere på disse spørsmålene.

2.0 CROSS-OVER SOM PROSJEKT

Prosjektet Cross-Over har tre sentrale stikkord: Ungdom, kunst og integrering. Sagt veldig forenklet er ungdom målgruppe, kunst er virkemidlet, mens integrering kan betraktes som selve målet. I presentasjonen av prosjektet blir det brukt formuleringer som:

- bruke kunstnerisk kompetanse for å synliggjøre referanser og ressurser
- arbeide med å bygge relasjoner på tvers av etniske skiller
- planlegge møteplasser ute i sitt eget nærmiljø
- fokusere på ungdommenes egen kultur og det vi som gruppe kan ha felles
- invitere til samtale mellom deltakerne og representanter for kommunen som er med på å legge premisser for integrering i lokalsamfunnet

Tanken har vært at de ulike kunstaktivitetene i prosjektet skal bidra til å skape relasjoner mellom ungdommer med ulik bakgrunn, samtidig som kunsten bidrar til å skape møteplasser. I omtalene av prosjektet framstår relasjonen mellom kunst og integrering som noe tvetydig. Skal kunsten bare betraktes som et virkemiddel for integrering, eller har den kunstneriske dimensjonen en verdi i seg selv? Dette er spørsmål som er reist underveis i prosjektet og som vi vil komme tilbake til etter hvert.

Innholdet i de ulike kunstaktivitetene har variert i de ulike kommunene, og veien fram til de ulike delprosjektene har også vært forskjellig. Alt i alt ble det gjennomført aktiviteter i fem kommuner, fordelt på seks workshops. I denne evalueringen vil vi ha hovedfokus på arbeidet som foregikk i tre av kommunene: Stjørdal, Levanger og Grong. Når det gjelder aktivitetene i Steinkjer og Namdalseid, har vi ikke primærdata fra disse (i form av egne intervjuer, observasjoner og besøk), men vi har sekundærdata i form av prosjektets egen logg, supplert med samtaler med prosjektledelsen.

2.1 REKRUTTERINGSPROSESSEN

Første kommune som ble kontaktet var Steinkjer og utover året ble det tatt kontakt med ytterligere fem kommuner: Levanger, Stjørdal, Grong, Verdal og Namdalseid. Selve rekrutteringsarbeidet fulgte det samme mønsteret i de fleste av kommunene. Det startet med at prosjektledelsen tok kontakt med sentrale aktører i kommunen. Noen steder var dette kommuneledelsen – andre steder var det ledere for ulike enheter: kultur, fritid, utdanning, flyktninger mv. I noen av kommunene hadde prosjektledelsen allerede et godt kontaktnett som de tok utgangspunkt i. Andre steder måtte et slikt nettverk etableres mer og mindre på nytt. I og med bakgrunnen innen utøvende kunst, var det rimeligvis mest kontakter innen dette området.

Ut fra både samtaler og detaljerte loggbøker går det fram at dette rekrutteringsarbeidet har vært både tidkrevende og til tider frustrerende. Selv om integreringsarbeid er en oppgave for alle kommuner, kan det virke som kommunene som ble kontaktet i dette prosjektet hadde lite erfaring med å bli kontaktet av eksterne aktører på dette feltet. For kommuner som bosetter flyktninger (alle unntatt en av de kommunene som ble kontaktet), er integreringsarbeid en prioritert oppgave som de også mottar statlige midler for å jobbe med. I en rekke offentlige dokumenter understrekes det at kommunene i dette arbeidet bør samarbeid med lokalbefolkningen, frivillige organisasjoner og andre ikke-kommunale aktører. Cross-Over burde i så måte være «midt i blinken». I praksis var det imidlertid ikke så enkelt. I de fleste av kommunene ble det brukt mange måneder på å nøste seg fram til de rette kontaktpersonene. Og – selv etter å ha fått på plass både avtaler om deltakelse og personer som lovet å forsøke å rekruttere ungdommer, gikk dette arbeidet de fleste steder ganske smått. Detaljerte notater fra prosjektet viser en uendelighet av møter, eposter og telefonsamtaler før det enten ble sagt ja eller nei til deltakelse.

Hvem var så ungdommene som ble med i prosjektet? Planen var at det skulle være ungdommer i ulike livssituasjoner – både innvandrerungdommer og norsk ungdommer. Noen av ungdommene bodde hjemme med foreldre, noe bodde på hybel (blant annet enslige mindreårige flyktninger under omsorg av barnevernet). Noen bodde med familie på asylmottak, uten å ha en avklart situasjon på bosted. Noen av deltakerne hadde flyttet til annen kommune og en ble retur-

net til hjemlandet. Dette gjorde at det for noe ble en midlertidighet over prosjektdeltakelsen. Noen måtte dra, andre kunne fortsette. De vi snakket med ga imidlertid uttrykk for at de, uansett situasjon, opplevde at det var flott å få et slikt tilbud om deltakelse. Det å få invitasjonen og det å være velkommen, selv i uavklarte transitt-situasjoner, virket i seg selv inkluderende. Vi kommer tilbake til dette med rekrutteringsarbeidet fordi det kan gi læring for andre prosjekter. Først vil vi se nærmere på arbeidet i de kommunene som, på ulike nivå, har deltatt i Cross-Over.

STEINKJER

VERDAL

2.2 STEINKJER KOMMUNE

Steinkjer kommune var altså den første kommunen som ble kontaktet, i januar 2012. Her ble det søkt om kommunalt bidrag til Cross-Over – en søknad som i februar ble innvilget med kr 7000. I løpet av vinteren var det møtevirksomhet, telefon- og epostkontakt med enhetsleder for Flyktningtjenesten. Flere instanser i kommunen blir invitert til deltakelse: Minoritetsnettverket, ungdomsskolen og ungdomstjenesten. Det ble samlet en gruppe ungdommer som var aktive på Huze (ungdomstjenesten) og de gjennomførte tre workshops med disse. Det var imidlertid få ungdommer og motivasjonen for prosjektet var heller ikke særlig stor. Det ble derfor besluttet å avslutte aktivitetene. Denne beslutningen ble tatt i juni 2012. På seinhøsten samme år ble det tatt kontakt med Voksenopplæringen i kommunen, men heller ikke dette førte fram. I sin egen sluttrapport fra prosjektet oppsummerer prosjektlederne kontakten med Steinkjer på følgende måte:

” Ungdomane her var nok rekruttert noko mot sin vilje, Til saman førte dette til fristrasjon i gruppa og eit manglande engasjement. Etter 3. samling konkluderte vi med å avslutte prosjektet.

Aktivitetene i Steinkjer hadde pågått tre uker i mai og ble altså avsluttet på grunn av manglende motivasjon. Arbeidet ble forsøkt tatt opp igjen høsten 2012, men selv om møtet med ansatte i kommunen var positivt, ble det konkludert med at det samlet sett ikke var grunnlag for å fortsette arbeidet med Cross-Over i Steinkjer.

2.3 VERDAL KOMMUNE

Omtrent samtidig som Steinkjer kommune ble rekruttert til prosjektet, ble det tatt kontakt med Verdal kommune. Det ble sendt søknad om støtte til prosjektet, en søknad som ble innvilget måneden etter. Arbeidet videre fulgte det samme mønsteret som i Steinkjer: Det var møter med representanter for voksenopplæringen, kulturskole, ungdomskontakten og Verdalsøra skole. Dette forarbeidet foregikk hele våren. Etter skolestart om høsten ble det utarbeidet informasjonsskriv som ble lagt ut på face book, og det ble sendt ut informasjon på epost. Arbeidet resulterte i at fem norsk ungdommer meldte seg, men ingen innvandrere. Fra kommunens side ble det uttrykt stor tro på prosjektet, men de lyktes likevel ikke med å få med innvandrere-ungdommer.

På nyåret 2013 ble det gjort et nytt forsøk med å få etablert Cross-Over på Verdal, men mange konkurrerende aktiviteter, samt sykdom hos sentrale personer gjorde at prosjektet ble skrinlagt. Denne beslutningen hadde også sammenheng med at prosjektet var kommet i gang i andre kommuner.

LEVANGER

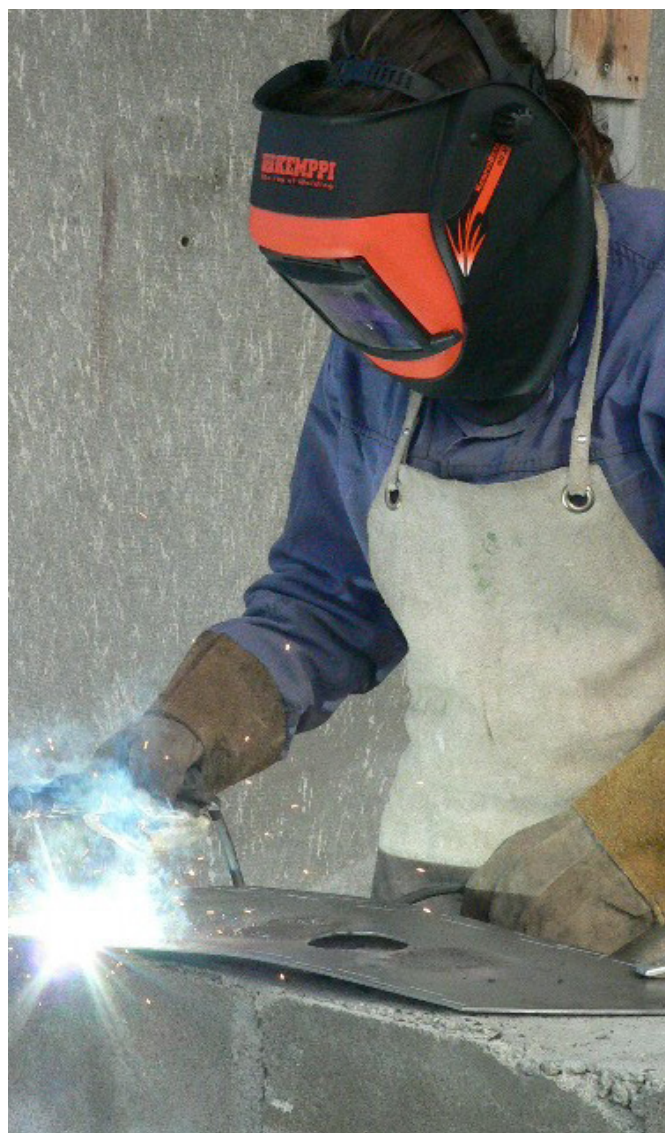
2.4 LEVANGER KOMMUNE

Levanger kommune ble forespurrt om deltakelse i prosjektet på nyåret 2012. Etter møter med kulturavdelingen, utdanningsjefen og flyktningtjenesten, besluttet kommunen i mai å støtte prosjektet økonomisk. I løpet av våren og høsten var det mye møteaktivitet for å rekruttere deltakere til prosjektet. Januar 2013 ble også Frol oppvekstsenter involvert, samt Sjefsgården som har ansvar for norskopplæring for innvandrere, et kunstprosjekt på Staup og til slutt – Leira asylmottak. I april 2013 var de ulike institusjonene i gang med å rekruttere deltakere og konkretisere prosjektet. Det ble til sammen gjennomført 10 workshops i to hektiske vårmåneder. Til sammen deltok 11 ungdommer fra Levanger videregående skole og Leira mottak.

Det tok tid å få prosjektet i Levanger opp å stå, men når det først kom i gang resulterte det i mye aktivitet. Prosjektet blir av tiltaks-konsulentene på Leira beskrevet som vellykket. Gjennom prosjektet ble det skapt en fellesarena, og selv om aktivitetene på mange måter hadde karakter av en «happening», så mente han å se at det skapte en forståelse ungdommene i mellom som hadde betydning utover det som skjedde der og da. Han mente alle slike drypp, der man øker kontakten og bygger ned barrierer, har betydning i et mer langsiktig og større integreringsperspektiv. Dette gjelder for innvandrerne som deltok, men kanskje særlig for de norske ungdommene som var med hele veien. Han sa det slik:

” Merverdien er kanskje vel så stor for de norske ungdommene, fordi de har noen låsninger i sitt bilde av ungdommene på mottaket. Sånn sett kan du si at den delen av integreringen som handler om lokalsamfunnet og om å skape felles møteplasser, er nesten like viktig som det som skjedde i selve prosjektet. Det er relasjonsbygging det handler om. Det visker ut skiller og gir ungdommene delte erfaringer, og det gir gode opplevelser.

Han understreker også betydningen av selve avslutningen av prosjektarbeidet. Her ble det laget en utstilling, det ble arrangert en dag der representanter for kommunen og rektor ved voksenopplæringen deltok og hvor det som var produsert i løpet av workshopene ble presentert av ungdommene.

GRONG

2.5 GRONG KOMMUNE

Etableringen av Cross-Over i Grong kommune fulgte et litt annet mønster enn i de tre første kommunene. Her startet kontakten med at kommunen tok kontakt med prosjektet – ikke omvendt. Henvendelsen gjaldt et kunstprosjekt, som var en del av det såkalte Bolyst-prosjektet i Grong. Utover våren 2012 var det flere møter, og på høsten ble det underskrevet kontrakt om samarbeid. Koro (Kunst i det offentlige rom) bevilget kr 150.000 til prosjektet. Det ble bestemt at prosjektet i Grong skulle gjennomføres som en lønnet sommerjobb til ungdom.

20 ungdommer meldte sin interesse, og i løpet av en hektisk sommermåned (2013) ble det skapt nye møteplasser for folk i Grong sentrum. Ungdommene ble delt inn i to grupper som jobbet to uker hver. Utformingen av møteplassene var en del av kunstprosjektet. Prosjektet fikk mye oppmerksomhet i lokalavisene. I Trønder-Avisa blir prosjektet omtalt som «En kunstnerisk møteplass», mens Namdalsavisa beskriver det som «Inkluderende bolyst». I begge avisene blir prosjektet beskrevet som svært vellykket. En av deltakerne i prosjektet sa det på denne måten:

” Jeg synes det er veldig bra at både flyktninger og norsk ungdom gjør dette sammen. Vi har blitt godt kjent med hverandre, og hatt det morsomt i prosessen. Det er kjempebra for miljøet her, sier hun, og legger til at ukene med arbeid også har vært lærerike. (Trønder-Avisa 20. juli 2013)

Også ordføreren i Grong gir prosjektet honnør:

” Jeg innrømmer at jeg var skeptisk da prosjektbeskrivelsen ble lagt fram første gang, men etter å ha sett hva som er blitt skapt på to korte sommeruker er jeg ikke i tvil om at dette er verdifullt og noe vi må finne en mulighet til å ta vare på som en installasjon. (Namdalsavisa 20. juli 2013)

Den kunstneriske delen av prosjektet i Grong besto i å utvikle to nye møteplasser i Grong sentrum. Ungdommene, som var rekruttert både fra asylmottaket og blant norske ungdommer, fikk i oppgave å finne et egnet område i Grong sentrum for å lage en møteplass som de kunne innrede. Tanken var at dette stedet skulle kunne brukes i forbindelse med et felles avslutningsmåltid. Det ferdige arbeidet er inspirert av hvordan Namsen snor seg gjennom landskapet. Gruppene som deltok gjennomførte til sammen 10 workshops. Arbeidet foregikk i perioden 24. juni til 19. juli 2013.

STJØRDAL

2.6 STJØRDAL KOMMUNE

Høsten 2012 tok prosjektledelsen kontakt med kultursjefen i Stjørdal kommune. Det ble raskt etablert kontakt med «Lokstallen», hvor det blant annet var en egen arbeidsgruppe for ungdom. Kommunen var positiv til deltakelse i prosjektet. Det hadde lenge vært en spent situasjon mellom innvandrere og lokalbefolkningen og de så dette som en god mulighet til å få gjort noe med dette. Fra kommunens side var det allerede planlagt en aksjon på torget over flere lørdager der man ville synliggjøre innvandrere som en ressurs. Her var det med andre ord mange likhetspunkter mellom målsettingene for Cross-Over og det kommunale engasjementet for å skape bedre forutsetninger for integrering. En av representantene fra kommunene sa det slik:

” Det var en perfekt timing med Cross-Over her hos oss fordi det var så mye som ulmet i ungdomsgruppa i byen. Det var mistanker og rykter og forholdet til politiet var anspent. Ungdommene manglet tillit og denne ukulturen måtte det gjøres noe med.

I desember (2012) ble det undertegnet en intensjonsavtale mellom Cross-Over og kulturverkstedet for ungdom. Prosessen i Stjørdal gikk med andre ord raskt, sammenlignet med de andre kommunene. Dette kan ha sammenheng med at prosjektet hadde høstet verdifull erfaring i kommunene som alt var i gang og lettere kunne formidle hva Cross-Over handlet om. I tillegg handlet det nok også om at timingen var ekstra god og at Cross-Over på mange måter ble et svar på noe kommunen selv så behovet for å jobbe med. På nyåret 2013 var prosjektet i gang. Åtte ungdommer deltok i kunstprosjektet, som gikk ut på å lage et langbord bestående av individuelt utformede elementer. Da bordet var ferdig, ble det invitert til et avslutningsmåltid med gjester fra kulturkomiteen, næringskomiteen og barnevernet i kommunen, samt fra politiet. Det ble servert god mat, og rundt bordet ble spørsmål rundt ungdomsmiljøet i Stjørdal og forholdet mellom ungdom med flyktningbakgrunn og norske ungdommer diskutert. Arrangementet er av samtlige vi snakket med beskrevet som svært vellykket. I en samtale mellom to politikere som var til stede ble det uttrykt at politikere i kommunen aldri hadde snakket sammen på denne måten før. Tidligere har vi bare markert politiske standpunkt, men aldri diskutert ungdomskultur og innvandringsproblematikk uavhengig av politisk ståsted. Stort bedre skussmål er det vanskelig å gi et integreringsprosjekt!

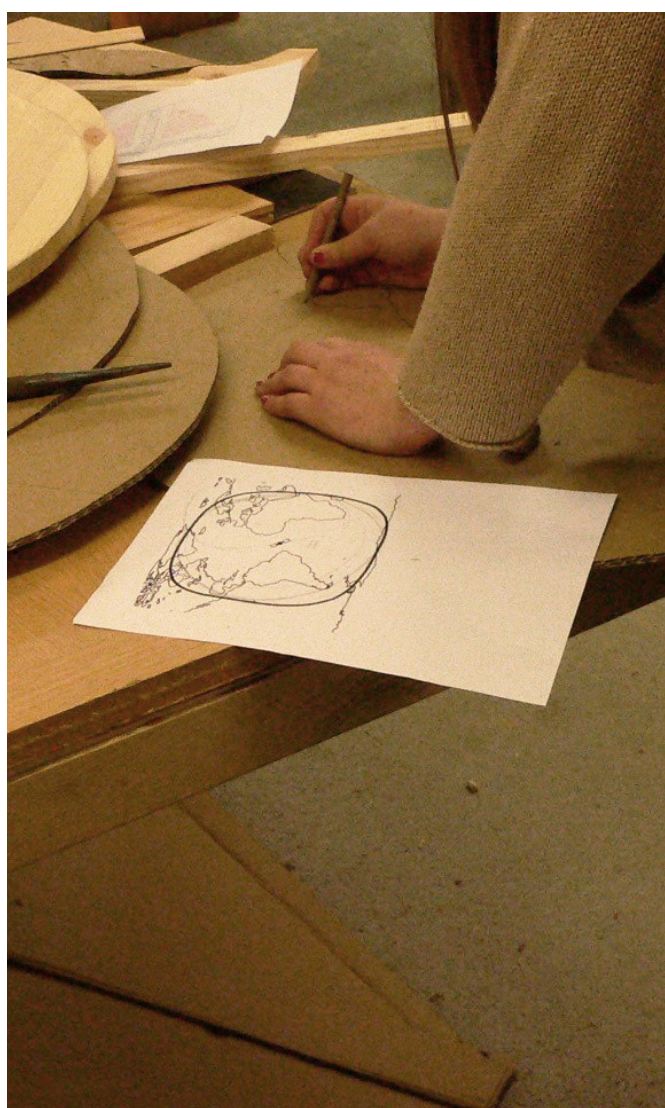

NAMDALSEID

2.7 NAMDALSEID KOMMUNE

Denne kommunen har vi som forskere ikke besøkt og må derfor støtte oss til prosjektledelsens egen oppsummering av arbeidet. På Namdalseid ble det gjennomført 5 workshops med i alt 14 deltakere. Selve prosjektet ble plassert ved Statland ungdomsskole og fikk også bistand fra noen av lærerne ved skolen. Den nære koblingen til skolen gjorde at ungdommene kjente hverandre fra før, noe som helt sikkert gjorde det enklere å få til samarbeidet om det felles kunstprosjektet. I likhet med i Stjørdal kommune gikk prosjektet her ut på å utforme et bord til avslutningsmåltidet. Prosjektet på Namdalseid ble gjennomført på en drøy uke (oktober 2013) og var dermed det mest komprimerte av alle Cross-Over-prosjektene.

2.8 FEM KOMMUNER – FEMTI UNGDOMMER

Rekrutteringsprosessen resulterte altså i deltakelse fra fem kommuner. Her ble det gjennomført workshops med aktiv deltakelse fra rundt 50 ungdommer – med ringvirkninger til nærmiljø, lokalsamfunn og kommunale instanser i deltakerkommunene. Dette er de tørre fakta etter to års jobbing. Veien fram har imidlertid vært kronglete. Det viste seg å være vanskelig å rekruttere kommuner, og det var vanskelig å rekruttere ungdommer til aktiv jobbing i prosjektet. De første møtene med kommunene blir av prosjektledelsen beskrevet som varierende. I noen kommuner ble de tatt godt i mot og ønsket velkommen med prosjektet. Det ble vist entusiasme og engasjement fra folk som kjente ungdommer lokalt, noe som hadde stor betydning for rekruttering og videre prosess. I andre kommuner møtte de motstand fra enkeltpersoner som mente kunstnerparet ikke hadde kompetanse på integrering. Dette gjorde at de ikke ville gå inn i et samarbeid om å få tak i ungdommer.

Denne negative starten skapte hindringer i oppstart og rekruttering. Det fantes imidlertid andre ressurspersoner som gjorde en innsats for å få med ungdommer fra ulike situasjoner. Litt forenklet kan en si at de møtte eksempler på den positivt løsningsorienterte lokalressursen, de møtte de som var nølende som så flere begrensninger enn muligheter, og de møtte representanter fra det kommunale

systemet som var negative og ga uttrykk for skepsis mot prosjektet. Dette påvirket naturlig nok også den videre prosessen. I ettertid mener prosjektledelsen de burde ha gjort en del ting annerledes hvis de skulle startet på nytt. De ville f.eks. ha vært tydeligere på hva prosjektet handlet om, og de ville kanskje ha invitert mer til samarbeid med personer som har annen kompetanse. Kunstbegrepet klinger ulikt hos folk, så det å få fram ideen med prosjektet bedre helt fra starten av kunne kanskje ha gitt et annet resultat.

Utfordringer knyttet til deltakelse i ulike typer prosjekter er ikke uvanlig. Kommuner får mange henvendelser om å delta i prosjekter, noe som gjør at de blir tilbakeholdne. Det samme gjelder ungdommene. Prosjekter som ikke springer ut av ungdommenes eget miljø og interessefelt, kan være vanskelig «å selge inn». Enten det blir sagt direkte eller bare kommer fram indirekte, vil «What's in it for me?» være det store spørsmålet mange stiller seg. Det kan selvsagt lyde litt paradoksalt å fokusere på egeninteresse i et integreringsprosjekt, men sånn vil det ofte være. Til sjuende og sist må deltakelse i prosjekter som dette være basert på frivillighet. Det gjelder både deltakelsen fra kommunene og de enkelte ungdommene som har deltatt i workshops og andre aktiviteter.

Lokal forankring viste seg å være helt avgjørende for både rekrut-tering og gjennomføring av de lokale prosjektene. Å komme utenfra med en prosjektidé er i seg selv en utfordring. Enda vanskeligere blir det hvis prosjektet blir møtt med en litt lunken holdning eller skepsis fra starten av. I de sju kommunene som ble invitert med i Cross-Over, var det imidlertid ikke åpen skepsis som var hovedutfordringen. De fleste steder ble prosjektet hilst velkommen, men det viste seg vanskelig å få kontaktpersoner som kunne drive et aktivt pådriverarbeid i ungdomsmiljøene. Det kan handle om manglende kapasitet, det kan også handle om manglende interesse eller det kan handle om at prosjektet ikke greide «å selge seg inn» på en overbevisende måte. Sannsynligvis er det en blanding av flere faktorer. Lærdommene Stjørdal og Grong viser at tett samarbeid mellom prosjektet og kommunen ga svært gode resultater. I begge tilfeller var det en tydelig kobling mellom Cross-Overs mål og arbeidsformer og det kommunen selv hadde behov for å jobbe med. I Grong ble prosjektet koblet til Bolyst-prosjektet, i Stjørdal ble det et tett samarbeid med Lokstallen og det arbeidet kommunen selv hadde satt på dagsorden for å skape et bedre og mer inkluderende ungdomsmiljø. Dette viser betydningen av at kommunen får et eieforhold til prosjektet. Dette er det ikke noe prosjektet i seg selv kan klare å skape. Dette må skje i et samspill med lokale støttespillere og aktører.

3.0 ERFARINGER OG LÆRDOMMER

Arbeidet med Cross-Over foregikk over en toårsperiode (2012-2013). I løpet av denne perioden er det gjennomført workshops med ungdommer i fem kommuner. Det er skapt kunst og det har vært jobbet med integrering i praksis. Mye av kunsten som er produsert har fått oppmerksomhet lokalt, og noen av installasjonene står der fremdeles. Prosjektet har dermed oppnådd noe langt mer enn å bli lokale «happening» for noen ungdommer. Uttalelser fra både ansatte og politikere i kommunene viser at prosjektet har satt varige spor.

Når vi skal vurdere et prosjekt som dette, er det viktig å etablere noen realistiske målestokker. Å generalisere erfaringer fra så mange og til dels ulike grupper og gruppeprosesser, vil være vanskelig – særlig fordi vi ikke har fulgt prosjektet underveis, men skal evaluere det i ettertid. Likevel er det både noen felles erfaringer, gode eksempler og generelle lærdommer. Det er også ting å tenke på ved selve prosjektprosessen – ting det ikke er så lett å se mens man er i gang, men som blir tydeligere i bakspeilet. Initiativtakerne for prosjektet hadde selv satt seg svært ambisiøse mål. Ut fra disse kan man kanskje si at prosjektet bare delvis har lyktes. I bestrebelsene på å rekruttere kommuner til prosjektet, møtte de flere steder byråkratiske barrierer. Antallet loggførte møte, eposter og telefonsamtaler forteller mye om hvordan det er å komme utenfra og tilby samarbeid om et prosjekt som dette. Selv om prosjektet stilte med egne ressurser og sånn sett var et generøst tilbud til kommunene, ble det i første omgang møtt med skepsis flere steder.

3.1 FOREBYGGING OG INTEGRERING

De ulike gruppene i Cross-Over har gjennomført prosjektet på ulike måter. Dette gjelder alt fra organisering og deltakelse til fortolkning av selve prosjektideen og utformingen av den kunstneriske delen av prosjektet. De kunstneriske produktene er også forskjellige, og de er formidlet på ulike måter. Noen steder har kunsten blitt formidlet som et kollektivt produkt (og vært en del av) et avsluttende måltid med inviterte gjester. Andre steder har kunsten i større grad bestått av mange individuelle installasjoner eller kunstverk. Det er også interessant å se på sammenhengen mellom valgt oppgave, grad av gruppeprosess/samarbeid og opplevelse av sosialt fellesskap. Ei jente som opplevde at hun jobba alene med et kunstverk og at det eneste som var felles var presentasjonen den siste dagen. Hun mente likevel at hun hadde utbytte av prosjektet, selv om det ikke hadde bidratt til å bygge noe nettverk for henne eller på andre måter hadde fungert forebyggende eller konfliktløsende.

Cross-Over har hatt både en forebyggende og integrerende funksjon. I tillegg har prosjektet utfordret deltakerne på det kunstneriske og estetiske. Gjennom avslutningsmåltider, utstillinger og presentasjon av kunstverkene, individuelt og samlet, har prosjektet vært en møteplass og en arena for (hvert sitt bord ble til et langbord) rommet ble til en møteplass og en arena for utveksling og debatt. Måltidet representerte mye mer enn mat. Mat ble et virkemiddel – det fungerte som et det ble et samlingspunkt og en inngang til kontakt. I de gruppene hvor selve kunstopp-gaven ikke var så tydelig, ble akkurat dette med å spise sammen holdt fram som en viktig erfaring. En av ungdommene sa det slik:

” Selve utførelsen av kunstverket, ble litt underordnet. Vi jobbet ute og samarbeidet jo ikke om det vi laget, så for oss var det jo bare det at vi møttes og spiste som var fellesgreia.

For asylsøkere som deltok i prosjektet, ga Cross-Over at avbrekk i en dag preget av venting. På spørsmål om hva prosjektet har betydd for dem, fikk vi blant annet følgende svar:

- Å høste nye erfaringer
- Å bli kjent med noen som en bare har sett, men aldri har hilst på
- Å ha noe å gå til – for det er så lang ventetid på asylmottaket
- Selv om jeg kanskje ikke skal bli i Norge, er jeg jo ungdom mens jeg er her.

For mange av ungdommene ble deltakelsen i Cross-Over også en anledning til å vise og videreutvikle ferdigheter. Prosjektlederne beskriver mange av ungdommene som svært formsterke, de er vant til å bruke hendene, og de er vant til å ta imot kunnskap. Noen har i ung alder jobbet som bygningsarbeidere eller skreddere.

Og som de sa:

” Det har vært så artig å se hvor mye de besitter, og hvor mye som kan komme ut av det hvis en bare viser litt, og de får muligheten. Erfaring er erfaring uansett. Det var spennende å se hvor mye de kunne få ut av et stykke tre.

En kan spørre seg hvor ellers disse ungdommene ville fått brukt denne kompetansen eller vist sin mestring om ikke et lokalt kunstprosjekt hadde vært tilbudt.

3.2 FORFORSTÅElsen OG FORVENTNINGER

Hva slags forventninger hadde deltakerne til prosjektet? Og – hvordan ble prosjektideen formidlet til deltakere og kommuner? Dette har vært sentrale spørsmål gjennom hele prosjektprosessen. I samtaler med både deltakere og kontaktpersoner i kommunene blir det gitt uttrykk for at de hadde problemer med å forstå prosjektideen i starten. To kunstnere vil starte et integreringsprosjekt for ungdom – med kunst som virkemiddel, metode og arbeidsform. Kunne prosjektet vært tydeligere fra starten av – eller bidro det åpne (og kanskje diffuse) til prosesser som var nyttige for det videre arbeidet med prosjektet og den enkelte deltaker? Kan litt forvirring i starten ha bidratt til å utløse ressurser som ellers ikke ville kommet fram?

Ungdommenes svar på disse spørsmålene var at de følte de brukte for mye tid før de tok poenget med prosjektet, og de tror de ville ha brukt tiden mer konstruktivt hele veien dersom innledningen hadde vært klarere. Selv om det er nyanser i oppfatninger mellom deltakerne, er det mange gitt uttrykk for at de i starten strevde med å forstå prosjektet og tanken bak. Dette ble imidlertid tydeligere underveis. Prosjektlederne var jo også i en prosess hvor de høstet erfaringer, og beskrivelsene av prosjektet har kanskje også blitt tydeligere etter hvert som de har fått erfaringer fra de første kommunene. Hvis vi nå i ettertid skal beskrive prosjektets arbeidsform, så handler det om en kombinasjon av fast idé og en plastisk form. Det handler om å ha en klar tanke i bunnen, samtidig som man er i stand til å tilpasse kartet etter terrenget. Hvorvidt dette var et bevisst valg helt fra starten eller noe som først ble synlig i evalueringene, er vanskelig å si. Men i en eventuell videreføring og utvikling av et slikt prosjekt vil det være nyttig å forstå hva som har motivert ungdommene til å delta og hvordan de forsto mål og arbeidsformer i prosjektet. Også her kan vi nok se et variert bilde. For noen er det det kunstneriske som har inspirert til deltakelse, for andre har det handlet om det sosiale, mens andre igjen har vært opptatt av hvordan et prosjekt som dette kan skape større forståelse og bedre kontakt mellom ungdom med minoritetsbakgrunn og andre ungdommer. Tilfeldigheter har sikkert også spilt en rolle – eller muligheten til å få gjennomføre et kunstprosjekt som sommerjobb, slik som i Grong.

I Levanger, der mange av deltakerne var asylsøkere, kan det virke som det sosiale var det viktigste: Det er jo ikke noe annet tilbud her, så hvorfor ikke Cross-Over? Ungdommene med uavklart bosettingssituasjon var fornøyd med å ha noe å gå til og skulle ønske det hadde vært noe fast som varte lengre. Deltakelsen i prosjektet sa derfor ganske mye om behovet for aktivitet i en situasjon der mange opplevde at livet var satt på vent. I Stjørdal, der rekrutteringen til prosjektet ble gjort i et nært samarbeid med skolen og elevrådet, var også opplevelsen av mening og utbytte langt mer fremtredende. Erfaringene fra kunstprosjektet ble uttalt mer eksplisitt, og ungdommene som deltok var kanskje mer interessert i kunst/håndverk enn mange av de andre ungdommene. At prosjektet ble gjennomført i Kunsthallen «Lokstallen» rammet nok også inn Cross-Over, med sin atmosfære og gjennom at alle jobbet i samme lokale. Det fungerte sammenspleisende og bidro dermed til å realisere prosjektets mål om integrering.

3.3 ROMMET SOM FYSISK FORM OG ABSTRAKT IDÉ

Selv om vi i denne evalueringen skal ha et hovedfokus på prosjektets som integreringsprosjekt, vil vi knytte noen refleksjoner til de innholdsmessige sidene. En bærende idé i prosjektet har vært det fysiske rommet som idé for den praktiske oppgaven deltakerne praktisk skulle løse. For noen av deltakerne var dette en konkret forventning i retning av interiørdesign – å innrede, vise et rom, rommet sitt. For de ungdommene som ikke hadde denne klare forestillingen, ble «rommet» abstrakt, og de ga uttrykk for at et måltid sammen, hvor bordet var oppgaven, ga større mening – og inspirasjon. Prosjektlederne skjønnte ganske fort at «rom» ble en for abstrakt idé og at de assosiasjonene eller refleksjonene over rom som en kan ha i et eksistensielt perspektiv, eller videste forstand, ikke var der ungdommene beveget seg. De ville ha en oppgave, et tydeligere mål med hva kunstprosjektet skulle føre til. Dette gjorde at prosjektet etter hvert ble mer spesifikke i presentasjon av idéer og mål for prosjektet. Likevel var de opptatt av at ungdommene skulle utvikle sine kreative forslag og modeller, og få tak i egne og se andres ideer. Dette kan henge sammen med flere forhold. Ungdommer er forskjellige, og ungdommer er ikke nødvendigvis der voksne er. Kunst er sammensatt, språk er sammensatt, modning og livserfaring varierer. Og kanskje rommer ikke Cross-Over i sitt format den tiden det vil ta å gå inn i de eksistensielle refleksjonene rundt «rom»/tid og rom. Disse spørsmålene kan det være interessant å utforske videre. Tid er utvilsomt en faktor her – tid til å bli kjent, tid til å bli trygg, tid til å utforske og tid til å reflektere. Noen av gruppene fikk anledning til å møtes såpass mange ganger at de var i ferd med å skape slike prosesser. For andre fikk prosjektet for mye karakter av «happening». Det er imidlertid liten tvil om at selve arbeidsformen åpner opp for noe langt mer enn å produsere kunst og invitere til et måltid. Her kunne det vært spennende å få utforsket videre.

3.4 SPRÅK SOM HINDRING – OG SOM PORTÅPNER

Ungdommene i prosjektet kom fra mange ulike land. Noen hadde bare vært i Norge noen måneder, mens andre var født og oppvokst her. Det som først kunne se ut som store hindringer, for eksempel språkbarrierer, fikk flere nyanser underveis. En kan i ettertid velge å se språkproblemet som en mulig kontaktskaper. Både fordi ungdommene «leser andre sider av hverandre» når de gjør noe sammen, men også fordi en må ta helt andre kommunikasjonsformer i bruk¹. I møtet med ungdommene er det interessant å høre dem fortelle om språkbarrierer som en gjensidig utfordring. Å skulle bli kjent med noen en ikke kjenner rundt et «ytre fenomen» - skape kunst, handler om noe mer enn at han er fra Iran og jeg er fra Skogn, slik en av de norske ungdommene uttrykte det. Dette er et møte mellom ungdommer og kan ikke bare forstås som et møte mellom mennesker med ulik etnisk bakgrunn. De er ungdommer – og det har de felles. Samtidig handler det om å forstå både forskjeller og likheter i mentalitet, vaner, koder og språk. Det handler om den naturlige blygheten og motet som kreves når en er ungdom, det ungdomstiden i seg selv krever.

¹ Dette har mye til felles med måter å jobbe dramaturgisk på – eller andre kreative læringsprosesser, hvor en skal bygge hverdagskulturer eller jobbe med utvikling – Skapende Yrkesutøvelse (om å ta andre sanser i bruk).

4.0 OPPSUMMERING OG AVSLUTTENDE REFLEKSJONER

Cross-Over som prosjekt har hatt to målsettinger. Den ene har handlet om integrering og samhandling, den andre har handlet om kunst og romopplevelse. Denne evalueringsrapporten har først og fremst hatt fokus på det integreringsmessige. Det er samtidig viktig å understreke at disse målsettingene må sees i sammenheng. Innledningsvis diskuterte vi forholdet mellom mål og midler og konkluderte med at disse dimensjonene er så tett ved sammen at det er lite meningsfylt å skille dem. I dette prosjektet er kunst brukt som et verktøy for integrering, og gjennom ulike faser av prosjektet har både kunst og integrering spilt rollen som både mål og middel.

I prosjektets egen oppsummering har de vurdert prosjektet ut fra følgende punkter:

- Målsetting
- Idé
- Gjennomføring
- Prosess som integreringsstrategi
- Kunstverkene
- Avslutningsmåltidet

Konklusjonen på de fleste av disse punktene er at prosjektet har vært vellykket, og begrunnelsene for dette virker troverdige. Det punktet som er viet mest plass, er vurderingen av prosjektet som integreringsstrategi. Her er det forholdet mellom de norske og de minoritetspråklige som er i fokus. En viktig konklusjon her er at kunstprosjektet bidro til å bygge ned språklige barrierer gjennom at deltakerne skulle jobbe sammen praktisk.

Om dette skriver de:

” Det er også viktig å merke seg at kunstprosjektet ga dei framandspråklege deltakarane eit godt høve til å trene seg i språklege nyansar og faglege uttrykk. Ungdommane fekk også raske tilbakemeldingar på kva som ikkje var akseptabel framferd. Dette var med å forebygge konflikhtar og på å bygge respekt for andre kulturar sin måte å forholde seg til andre personar på. Vi ser også at det å ha eit reelt prosjekt å samarbeid kring, gjer at ein har eit påskot til å ta kontakt, slik at relasjonsbygging får eit godt fundament å utvikle seg på. (Fra sluttrapporten fra prosjektet, side 8)

Når det gjelder den kunstneriske delen av prosjektet, så understrekes det at i en integreringskontekst må gjenstandene sees som sekundære. Det er prosessen rundt som er det sentrale og det som skjer rundt som kan bidra til å gi ungdommene en opplevelse av å kunne påvirke sin livssituasjon og få innsyn i hvordan demokratiske prosesser foregår.

I prosjektets egen oppsummering savner vi en vurdering av forholdet mellom kommunene som deltok og prosjektet. Rekrutteringen av kommuner som ville samarbeide med prosjektet var, slik vi vurderer det, en stor utfordring i prosjektet. Prosjektet brukte mye tid og krefter i startfasen, og prosjektet kom aldri ordentlig i gang i de to første kommunene som ble kontaktet. Oversikten over møter, eposter og telefonsamtaler mellom prosjektledere og ulike kommunale instanser er både imponerende og skremmende. Imponerende fordi prosjektet har vist både utholdenhet og oppfinnsomhet når det gjelder hvem de kontaktet og hvordan de argumenterte for å få kommunene med i prosjektet. Skremmende fordi kommunene holdt prosjektet «på vent» i månedvis og viste såpass liten evne

og vilje til å ta imot et spennende initiativ fra to erfarne kunstnere. Prosjektet, med sin forankring i Redd Barna og med finansiering fra Extrastiftelsen, burde ha vært tatt imot som en gavepakke. Når dette ikke skjedde, er det grunn til å se nærmere på hva dette kan skyldes. Handler det om kommunenes manglende evne til å håndtere initiativ som kommer utenfra, eller handler det om at prosjektet ikke var tydelige nok på hva de ville og hva de ønsket fra kommunen?

Vi har ikke godt nok grunnlag for å trekke noen bastante slutninger om dette, og vi ser det heller ikke som særlig konstruktivt å behandle dette som et skyldspørsmål. Både fra prosjektet og fra kommunene er det gitt uttrykk for at selve prosjektideen kunne vært tydeligere formidlet – særlig i starten. Etter hvert som prosjektet høstet mer erfaring, ble også presentasjonen av prosjektet tydeligere, noe som også resulterte i flere kommuner som takket ja til deltakelse. Når det gjelder kommunene og deres evne til å håndtere invitasjoner som den Cross-Over representerte, er det liten tvil om at man her har truffet et ømt punkt. I en ny rapport om inkluderende oppvekst (Haugen, Røe og Elvegård 2015), er samarbeid mellom det offentlige og frivilligheten et sentralt tema. En av konklusjonene her er at kommunene framstår som lite fleksible og har en byråkratisk arbeidsform som hindrer initiativer utenfra i å bli realisert.

Det er selvsagt ikke sånn at alle initiativer er like gode, men slik kontakten mellom Cross-Over og mange av kommunene er beskrevet, tyder det på at kommunene verken hvem som skal besvare slike henvendelser eller hvordan de bør følges opp. Det kan også se ut som forståelsen av hva man kan få ut av slikt samarbeid er svakt. Her er det imidlertid viktig å understreke at kommunene som ble kontaktet for deltakelse har respondert ulik, de har hatt ulik responstid og det har gitt ulike resultater. Det generelle bildet er at samarbeidet har vært best der kommunen selv så at dette var nyttig for dem. I Stjørdal handlet det om å få drahjelp i arbeidet for å skape bedre relasjoner innad i ungdomsmiljøet i kommunen, i Levanger ble det et kjærkomment aktivitetstilbud for asylsøkere i kommunen, mens det i Grong ble en konkret aktivitet som kunne knyttes til deres eget Bolyst-prosjekt.

En lærdom kan derfor være at prosjekter som søker samarbeid med det offentlige tenker nøye igjennom hvordan prosjektet skal presenteres. Det handler både om prosjektets mål, målgrupper og arbeidsformer, hva man konkret ønsker å samarbeide om eller få hjelp til og hvordan prosjektet kan bidra til å løse lokale oppgaver eller hvordan de kan knyttes til mer generelle samfunns mål. Samtidig må det være en oppgave for offentlig sektor å strekke ut en arm når private aktører og frivillige organisasjoner inviterer til samarbeid om viktige samfunnsoppgaver.

Innledningsvis stilte vi følgende spørsmål som vi ville forsøke å besvare gjennom denne rapporten:

- Hvilken betydning har «Cross-Over» hatt for ungdommene som deltok, for ungdom som gruppe og for lokalsamfunnet?
- Har prosjektet hatt noen overføringsverdi og relevans i forhold til andre områder?
- I hvilken grad har prosjektet bidratt til integrering og inkludering?

Tilbakemeldinger fra både ungdommer, kommunale aktører og lokalsamfunnet tyder på at prosjektet har spilt en positiv rolle for samtlige aktører. Ungdommene gir uttrykk for at de har hatt utbytte av å samarbeide med andre ungdommer, bli kjent med ungdommer de ikke kjente fra før, og få anledning til å lære – og lære bort. Noen gir også uttrykk for glede ved å få jobbe praktisk og kunstnerisk. Vi skulle gjerne ha snakket mer med ungdommene om dette, og vi skulle også gjerne hatt anledning til å bore dypere i det de sier rundt samarbeid, samhandling og integrering. Hvis vi ser ungdommens uttalelser i sammenheng med det som også kommer fram i intervjuer med kommunalt ansatte, er det liten tvil om at Cross-Over har vært et bidrag på veien til integrering og inkludering. Og – det er liten tvil om at prosjektet har bidratt med viktige lærdommer når det gjelder både det innholdsmessige, det metodiske og det organisatoriske. Kunstnerne i dette prosjektet (som vi i denne rapporten har omtalt som prosjektlederne) har vist stor utholdenhet når det gjelder å forholde seg til ulike byråkratiske organer. Samtidig er det viktig å understreke at prosjektet til slutt lyktes i å få med fem kommuner i et pionerarbeid på integreringsfeltet. Det er i seg selv et resultat det står respekt av.

SUMMARY

5.0 SUMMARY

Cross Over is a development project initiated by two performing artists from Nord-Trøndelag county in Norway. The project is funded by "Extrastiftelsen", with active support from Save the Children (Redd Barna) Norway. The aim of the project has been to promote integration and collaboration between youth from different ethnic backgrounds. Art has been an essential part of the project – both as a tool and as part of the project's overall objectives. Key concepts for the activities have been art, space and inclusion. Through collaborative work, mixed groups of youth have planned, built and created artistic installations – both indoors and outdoors – in different locations.

During the project period (2012-2014) youth from five different municipalities in Nord-Trøndelag have participated in different creative activities. NTNU Social Research has evaluated the project, and the overall conclusion is that Cross Over has been a success. The evaluation has focused on three main questions:

- What impact has Cross Over had for active youth engagement in the project and for youth in the municipalities in general?
- In what way may experiences from the project be used for other areas in society and in other local communities?
- To which degree has the project contributed to integration and inclusion?

Feedback from the participants indicates that the project has had a positive impact on both the youth and the local communities. Cross Over has contributed to integration amongst youth from different ethnic backgrounds and has made youth with minority backgrounds more visible as a resource for their local communities.

ISBN Trykk: 978-82-7570-403-8
ISBN Web: 978-82-7570-404-5

NTNU Samfunnsforskning
Dragvoll Allé 38 B
7491 Trondheim, Norway
Tel: 73 59 63 00
Fax: 73 59 66 24

Produksjon og trykk: NTNU Grafisk senter 2015